

УДК [342.721+347.171+351.755](477)

І. В. МИХАЙЛИШИН,*здобувач**Харківського національного університету внутрішніх справ*

ЗМІСТ ПРАВА ГРОМАДЯН НА ВІЛЬНЕ ПЕРЕСУВАННЯ ТА ВИБІР МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

Визначено зміст свободи пересування. Розмежовано поняття «місце проживання», «місце перебування» та «місце реєстрації». Удосконалено визначення поняття «місце проживання фізичної особи». Надано авторське визначення поняття «реєстрація фізичних осіб в Україні».

Найвищою соціальною цінністю в Україні визнаються людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека. Саме права і свободи людини та громадянина, рівень їх забезпечення визначають зміст і демократичну спрямованість діяльності держави. Здатність особи повною мірою реалізовувати надані їй права та свободи зумовлена наявністю значної кількості сприятливих умов для її самореалізації в суспільстві як конкретної особистості, так і члена демократичного суспільства. Завдяки наявності закріпленої на рівні нормативно-правових актів свободи діяти на власний розсуд людина отримує можливість мислити і діяти відповідно до своїх інтересів, обирати певний варіант поведінки в конкретній ситуації. Це є одним із ключових критеріїв, яким характеризується вільне демократичне суспільство. Таким чином, назріла потреба у багатоаспектному дослідженні проблеми реалізації права громадян на вільне пересування та вибір місця проживання в сучасному демократичному суспільстві. Розкриттю даної проблеми в адміністративно-правовому аспекті присвячено наше дослідження, що і визначає його актуальність.

Мета роботи полягає в дослідженні особливостей реалізації права громадян на вільне пересування та вибір місця проживання, визначенні змісту понять «місце проживання», «місце перебування» та «місце реєстрації», а також у виробленні пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства.

Одним із основних прав і свобод людини та громадянина, закріплених у Конституції України, є свобода пересування, вільний вибір місця проживання. Це означає, що вільний вибір місця проживання за своєю сутністю є свободою людини, яка також є певною людською можливістю [1; 2].

Вільне пересування і вибір місця проживання є суттєвою гарантією свободи особистості, умовою її професійного і духовного розвитку [3].

Відповідно до ст. 21 Конституції України [4] це право, як і інші права і свободи людини, є невідчужуваним та непорушним. Слід, проте, зазначити, що дане право не є абсолютним, оскільки свобода пересування, вільний вибір місця проживання та право вільно залишати територію України можуть бути обмежені у встановлених міжнародним та національним законодавством випадках.

Зміст свободи пересування полягає в закріпленій у Конституції України можливості фізичної особи вільно пересуватися не лише в межах окремо взятого приміщення, а й у межах міста, по всій території держави (в тому числі свого громадянства або постійного проживання), можливості виїзду за її межі та повернення в будь-який час. Переміщення фізичної особи можуть бути різними за тривалістю, регулярністю й спрямованістю без зміни проживання, пов'язаними зі зміною місця проживання назавжди або на відносно тривалий час.

Як зазначає О. Ф. Динько, свобода пересування становить усі види переміщень населення в часі і просторі – сезонні, епізодичні, маятникові:

– сезонне пересування – це переміщення переважно працездатного населення до місць тимчасової праці й проживання на термін звичайно в кілька місяців зі збереженням можливості повернення до місць постійного проживання;

– епізодичне пересування – це ділові, культурно-побутові, рекреаційні та інші поїздки, які робляться не тільки нерегулярно як у часі, так і в просторі, а й не обов'язково у тих самих напрямках. Епізодичне пересування може мати внутрішньодержавний або транскордонний характер та здійснюватися з метою торгівлі, відвідання родичів або знайомих, лікування, прочанства тощо. Головною ознакою даного виду пересування є нерегулярність подібних переміщень, здійснення яких залежить від політичних, культурних, комерційних, освітніх,

сімейних, релігійних та інших соціальних факторів;

– маятникове пересування – це масові за своїми розмірами щоденні, щотижневі або місячні переміщення населення від місць постійного проживання до місця роботи та водночас і систематично – у зворотний бік. У процесі маятникового пересування здійснюється територіальне переміщення одного з головних ресурсів виробництва – робочої сили, яке має зворотний характер, одноденний цикл і не супроводжується зміною постійного місця проживання [1, с. 92–93].

У результаті аналізу зазначених видів пересування населення можна зробити висновок, що пересування може бути пов'язане з перетинанням кордонів населених пунктів, адміністративно-територіальних одиниць та цілих держав. У зв'язку з цим поділяємо точку зору О. Ф. Динька про те, що необхідно відокремлювати зовнішнє та внутрішнє пересування [1, с. 93].

В Україні порядок зовнішнього пересування (тобто пересування, пов'язаного із перетинанням кордонів держави) регламентується нормами закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» від 21 січня 1994 р. № 3857 та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження правил перетинання державного кордону громадянами України» від 27 січня 1995 р. № 57. Щодо іноземців та осіб без громадянства, то порядок в'їзду на територію України, виїзду за межі України та транзитного проїзду територією України регламентується законом України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р. № 3773.

Пересування можуть мати не лише територіальний характер, а й відрізнятися в часі. Так, переселення, які мають незворотний характер, тобто не пов'язані з поверненням на попереднє місце проживання чи перебування, можна розуміти як постійне переміщення. Всі інші види пересування, які мають тимчасовий характер, слід іменувати зворотними [1, с. 94].

Порядок реалізації права на свободу пересування та вільний вибір місця проживання регламентується нормами різних галузей права, зокрема конституційного, цивільного, кримінального та адміністративного. Відповідно до ст. 33 Конституції України кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом. Грома-

дянин України не може бути позбавлений права в будь-який час повернутися в Україну [4]. Крім Конституції України, існує значна кількість галузевих нормативно-правових актів, якими визначаються особливості реалізації права на свободу пересування та вільний вибір місця проживання, закріплений механізм захисту цих прав у разі їх порушення.

У цивільному законодавстві право фізичної особи на місце проживання закріплено у ст. 310 Цивільного кодексу України. Фізична особа має право на вільний вибір місця проживання та його зміну, крім випадків, встановлених законом [5]. Що стосується права фізичної особи на свободу пересування, то воно закріплено ст. 313 Цивільного кодексу України.

Цивільно-правова природа права на місце проживання та свободу пересування виявляється в тому, що саме людина на власний розсуд визначає межі здійснення даного права, зважаючи на чинники, визначені цивільним законодавством (зокрема можливість мати кілька місць проживання, право особи, яка досягла 16-ти років, виїзду на межі України тощо) [6]. З урахуванням точок зору Л. О. Красавчикової та І. Шапіро щодо цивільно-правової сутності права на свободу пересування [7, с. 376; 8] вважаємо, що до основних елементів права на свободу пересування належать такі: право вільно пересуватися в межах однієї держави; право на вибір місця перебування; право на вибір місця проживання (постійного та переважного); право на вільний виїзд за межі України; право на вільний в'їзд на територію України; право на пошук притулку. Зміст права на притулок полягає в можливості людини залишити країну або регіон, де її життю, здоров'ю чи свободі загрожує небезпека, тобто здійснити просторово-територіальне переміщення [9].

Що ж до особливостей реєстрації місця проживання фізичної особи, то вони визначаються й регулюються нормами адміністративного права. Саме зазначені норми забезпечують застосування, використання й виконання норм конституційного права, встановлюють права і обов'язки в організаційній сфері їх реалізації, дають можливість забезпечити право на вільний вибір місця проживання й свободу пересування [10], тобто безпосередньо регулюють порядок переміщення громадян, не допускають обмежень у часі та просторі права громадян на пересування та вільний вибір місця проживання, а у разі будь-яких порушень регламентують чіткий порядок їх відновлення та притягнення до відповідальності. Адміністративно-правовий

характер реєстрації місця проживання фізичної особи зумовлений тим, що реалізація свободи вибору місця проживання безпосередньо стосується діяльності органів публічної адміністрації, насамперед діяльності органів внутрішніх справ.

Отже, перейдемо безпосередньо до визначення змісту понять «місце проживання» та «вільне пересування», оскільки правильне його розуміння має безпосереднє значення для належної охорони та захисту прав і свобод людини та громадянина, забезпечення нормального функціонування усього громадянського суспільства та держави.

Відповідно до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» місце проживання – це адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком понад шість місяців на рік [11]. Як зазначається у ст. 29 Цивільного кодексу України, місцем проживання фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, в якому фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово [5].

У чинному законодавстві закріплено випадки, коли особа сама не має права обирати собі місце проживання. Так, місце проживання дітей віком від народження до 14-ти років та недієздатних осіб має безпосередній зв'язок із місцем проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, із ким вона проживає, опікуна або місцезнаходження навчального закладу чи закладу охорони здоров'я тощо. У разі спору місце проживання фізичної особи у віці від 10-ти до 14-ти років визначається органом опіки та піклування або судом.

У законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» під постійним місцем проживання розуміють місце проживання на території якої-небудь держави не менше одного року фізичної особи, яка не має постійного місця проживання на території інших держав і має намір проживати на території цієї держави протягом необмеженого строку, не обмежуючи таке проживання певною метою, і за умови, що таке проживання не є наслідком виконання цієї особою службових обов'язків або зобов'язань за договором (контрактом) [12]. Отже, на відміну від наведених вище визначень поняття «місце проживання» останнє не має чіткої просторової прив'язки, закріплюючи як визначальний критерій сам факт проживання на території якої-небудь держави не менше одного

року фізичної особи, яка не має постійного місця проживання на території інших держав.

Існує така категорія громадян, як бездомні особи. Відповідно до чинного законодавства місцем проживання або перебування бездомної особи є центри обліку бездомних осіб, де вона перебуває на обліку, або заклади для бездомних осіб, де їй надається тимчасовий притулок [13].

Необхідно розмежовувати такі поняття, як «місце проживання», «місце реєстрації» та «місце перебування». Відповідно до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» місце перебування – це адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком менше шести місяців на рік [11]. Таким чином, порівняно з місцем проживання, в якому фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово, місце перебування має більш обмежений у часі характер [11], тобто місце проживання є ширшою за своїм змістом категорією, ніж місце перебування.

Таким чином, у результаті аналізу наведених вище визначень поняття «місце проживання» можна зробити висновок про наявність у чинному законодавстві двох точок зору з цього приводу, а саме широкого та вузького розуміння. У широкому розумінні, яке застосовується у Цивільному кодексі України, Законі України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» та в постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження правил надання та отримання телекомунікаційних послуг», визначення поняття «місце проживання» має більш конкретизований характер. Що стосується вузького розуміння поняття, яке надається в Законі України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» та в рішенні Конституційного Суду України від 28 вересня 2000 р., то воно має більш абстрактний характер. На нашу думку, існування двох протилежних визначень даного поняття в національному законодавстві є неприпустимим, оскільки вносить плутанину в понятійний апарат.

Отже, необхідно з метою усунення існуючих колізій дійти на рівні нормативно-правових актів єдиного усталеного визначення. Вважаємо, що більш повним визначенням, яке охоплює усі нюанси та не допускає плутанини, є визначення поняття «місце проживання» в широкому сенсі, яке надається в Цивільному кодексі України. Це зумовлено, зокрема, тим, що однією із обов'язкових ознак місця проживання є наявність адреси особи. Зважаючи

на вищевикладене, приєднуємося до точки зору щодо визначення поняття «місце проживання» в широкому сенсі, але з урахуванням деяких зауважень, що були надані раніше (зокрема щодо визначення місця проживання дітей від народження до 14-ти років, недієздатних осіб та бездомних осіб).

Отже, під місцем проживання фізичної особи слід розуміти житловий будинок, квартиру, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (центр обліку бездомних осіб, заклад для бездомних осіб, навчальний заклад, заклад охорони здоров'я, гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, в якому фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово.

Що стосується реєстрації, то слід зазначити, що інститут реєстрації прийшов на зміну інституту прописки. Так, до 2001 р. в Україні функціонував інститут прописки, який за рішенням Конституційного суду України від 14 листопада 2001 р. [3] був визнаний неконституційним. Рішенням Конституційного Суду України встановлено, що порядок прописки (виписки) громадян, що діяв, обмежував конституційне право громадян на вільний вибір місця проживання. Відповідно до рішення Конституційного Суду України інститут прописки був ліквідований, а замість нього було створено явочну систему реєстрації за місцем проживання та місцем перебування.

Реєстрація громадян за місцем проживання та за місцем тимчасового перебування встановлена з метою забезпечення умов для реалізації громадянами своїх прав і свобод та виконання ними своїх обов'язків перед іншими суб'єктами права [14]. Відповідно до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11 грудня 2003 р. № 1382 реєстрація – це внесення відомостей до паспортного документа про місце проживання або місце перебування із зазначенням адреси житла особи та внесення цих даних до реєстраційного обліку відповідного органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань реєстрації [11].

З урахуванням вищевикладеного вважаємо, що під реєстрацією фізичних осіб в Україні слід розуміти визначений законодавчими актами порядок внесення уповноваженими органами державної влади України відомостей до паспортного документа про місце проживання або місце перебування із зазначенням адреси житла особи (громадянина України, іноземця

або особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах) та внесення цих даних до реєстраційного обліку з метою здійснення державного контролю за внутрішніми міграційними процесами в державі. Отже, можна стверджувати про безпосередній зв'язок місця проживання та реєстрації місця проживання: вільний вибір місця проживання трансформується в інститут реєстрації місця проживання фізичної особи [2]. Слід зазначити, що фізична особа може мати кілька місць проживання, але офіційно зареєстрованою вона може бути тільки в одному місці. Для бездомних осіб встановлений дещо відмінний від громадян України, іноземців та осіб без громадянства порядок реєстрації [13].

Особливу увагу необхідно звернути на той факт, що якщо свобода вибору місця проживання є правом фізичної особи, то реєстрація місця проживання вже є обов'язком фізичної особи, який закріплений у ч. 1 ст. 6 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Про те, що реєстрація місця проживання є обов'язком фізичної особи свідчать і положення статей 197 та 199 Кодексу України про адміністративні правопорушення [15], де встановлено відповідальність за проживання без реєстрації місця проживання чи місця перебування.

Розділяємо точку зору Н. О. Давидової, що зміна дозвільного (розпорядчого) характеру інституту прописки на повідомний характер інституту реєстрації свідчить про демократизацію українського суспільства [14]. У зв'язку із стрімким розвитком інформаційно-телекомунікаційних технологій (зокрема мережі Інтернет), що дає можливість особі працювати без прив'язки до місця роботи, створення системи реєстрації за місцем проживання та місцем перебування замість інституту прописки свідчить про прагнення держави демократизувати відносини населення з органами публічної адміністрації.

Необхідно також враховувати, що, як і будь-яке право чи свобода, надані людині та громадянину Конституцією України, свобода пересування і вільний вибір місця проживання має регулюватися нормами права, оскільки безконтрольна їх реалізація може призвести до порушення прав і свобод інших осіб. У зв'язку з цим у чинному законодавстві існують певні обмеження для фізичних осіб у здійсненні права на пересування, встановлені особливі правила доступу на окремі території, якщо цього потребують інтереси державної безпеки, охорони громадського порядку, життя та здоров'я

людей. Так, наприклад, у Законі України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11 грудня 2003 р. № 1382 встановлено обмеження щодо вибору місця проживання. Обмеження у виборі місця проживання можуть зумовлюватись перебуванням особи у місцевостях, які мають спеціальний статус (у прикордонній смузі, на територіях військових об'єктів, на територіях, щодо яких введено воєнний або надзвичайний стан тощо), або іншими причинами (перебування під адміністративним наглядом, відсутність законних підстав для перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства тощо).

Таким чином, у результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що належна реалізація права громадян на вільне пересування та вибір місця проживання є основною гарантією свободи особистості, необхідною умовою її професійного, духовного та культурного розвитку. Звісно, це вимагає з боку відповідних органів державної влади України ро-

зроблення та впровадження дієвих механізмів забезпечення реалізації права громадян на вільне пересування та вибір місця проживання. Необхідність цього зумовлена політичним, соціально-економічним та культурним розвитком України. Особливу увагу під час вироблення необхідних механізмів забезпечення реалізації права громадян на вільне пересування та вибір місця проживання слід звернути на міжнародні стандарти у цій сфері, зокрема щодо реалізації права на імміграцію та еміграцію, гарантування права на працю, встановлення обмежень свободи пересування, недопущення будь-якої форми расової дискримінації, боротьби з незаконним переміщенням і поверненням людей (передусім жінок та дітей) із-за кордону, забезпечення усіх прав біженців (права на притулок), обмеження в'їзду в небезпечні райони та організації примусового переселення з таких районів у безпечні у разі настання надзвичайних ситуацій та катастроф тощо.

Список використаної літератури

1. Динько О. Ф. Правова природа на зміст категорії «свобод пересування» / О. Ф. Динько // Держава і право. – Вип. 15. – 2002. – С. 162–166.
2. Бойко І. Забезпечення адміністративно-правовими засобами свободи вибору громадянами місця проживання / І. Бойко // Вісник Академії правових наук України. – 2006. – № 4 (47). – С. 165–171.
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення підпункту 1 пункту 4 Положення про паспортну службу органів внутрішніх справ, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України (справа щодо прописки) від 14 листоп. 2001 р. № 15-рп/2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-01>.
4. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
5. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
6. Горулько С. О. Цивільно-правова природа права на місце проживання та свободу пересування / С. О. Горулько // Проблеми цивільного права та процесу (пам'яті проф. О. А. Пушкіна) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 26 трав. 2007 р.). – Х. : ХНУВС, 2007. – С. 258–260.
7. Красавчикова Л. О. Понятие и система личных, не связанных с имуществом прав граждан (физических лиц) в гражданском праве Российской Федерации : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Красавчикова Лариса Октябрьевна. – Екатеринбург, 1994. – 435 с.
8. Шапиро И. В. Право на территориальное самоопределение как элемент конституционного статуса человека и гражданина в Российской Федерации : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Шапиро Ирина Валерьевна. – Ростов н/Д, 2008. – 29 с.
9. Евтушенко В. И. Реализация конституционного права человека и гражданина на свободу перемещения, миграции, на выбор места пребывания и жительства: теоретический аспект / В. И. Евтушенко // Современное право. – 2010. – № 10. – С. 38–41.
10. Аносенков А. А. Поняття адміністративно-правового забезпечення прав і свобод громадян на пересування й вільний вибір місця проживання / А. А. Аносенков // Південноукраїнський правничий часопис. – 2010. – № 2. – С. 149–152.
11. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні : закон України від 11 груд. 2003 р. № 1382 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 232.
12. Про зовнішньоекономічну діяльність : закон України від 16 квіт. 1991 р. № 959 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
13. Про затвердження порядку реєстрації місця проживання або перебування бездомних осіб : постанова Кабінету Міністрів України від 17 серп. 2011 р. № 895 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 65. – Ст. 2540.
14. Давидова Н. О. Правовий аспект поняття «місце проживання» / Н. О. Давидова // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 10 (60). – С. 36–43.

15. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073 // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Дод. до № 51. – Ст. 1122.

Надійшла до редколегії 02.07.2012

МИХАЙЛИШИН И. В. СОДЕРЖАНИЕ ПРАВА ГРАЖДАН НА СВОБОДНОЕ ПЕРЕДВИЖЕНИЕ И ВЫБОР МЕСТА ПРОЖИВАНИЯ

Определено содержание свободы передвижения. Разграничено понятия «место проживания», «место пребывания» и «место регистрации». Усовершенствовано понятие «место проживания физического лица». Дано авторское определение понятия «регистрация физических лиц в Украине».

MYKHAILYSHYN I. THE CONTENT OF THE RIGHT OF THE CITIZENS ON FREE MOVEMENT AND THE CHOICE OF THE PLACE OF RESIDENCE

The content of freedom of movement are defined. The concepts «place of residence», «place of stay» and «place of registration» are differentiated. The concept «place of residence of physical person» is improved. The author's determination of concept «registration of physical persons in Ukraine» is given.

УДК 340.1

В. В. МУРЗА,

кандидат юридичних наук, доцент,

Маріупольський державний економіко-гуманітарний університет

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ НАГЛЯДОВОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ, ЇЇ СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Розглянуто історико-правовий розвиток та сучасне розуміння наглядової функції держави як пріоритетного напрямку державної діяльності.

Розвиток суспільних відносин зумовлює появу нових видів державної діяльності, удосконалення системи реалізації державної влади. При цьому поряд із правотворчими, правозастосовними і правоохоронними процесами дедалі більшої актуальності набувають інші специфічні різновиди державної діяльності. Таким самостійним напрямком держави є її наглядова діяльність, на яку покладається визначальне значення для впорядкування суспільних відносин.

Мета даної статті полягає в розкритті методологічної основи становлення, історичного розвитку наглядової функції держави, а також у визначенні її сутності та значення на сучасному етапі державотворення.

Для досягнення поставленої мети у статті ставляться наступні завдання: розкрити історичну сутність наглядової функції; уточнити розуміння категорії «наглядова функція держави» через розкриття понять «нагляд» та «контроль», схарактеризувати сучасний стан реалізації наглядової функції в державі.

У юридичній літературі питання функцій держави аналізувалось у галузі загальної теорії

держави і права, адміністративно права, інших галузевих правових наук, зокрема такими правниками, як: О. М. Головка, Ю. М. Грошевий, А. І. Денісов, О. О. Джураєва, Л. І. Загайнов, В. В. Копейчиков, О. О. Майданник, Л. А. Морозова, П. В. Онопенко, Г. В. Падалко, В. Ф. Погорілко, О. Ф. Скакун тощо. Частково проблематика наглядової функції держави порушувалась В. М. Гаращук, В. Ю. Кобринським, П. В. Синицьким, М. І. Мичко, Т. В. Корняковою тощо в дослідженнях контрольно-наглядових повноважень окремих органів державної влади, зокрема прокуратури. Незважаючи на велику кількість праць, присвячених визначенню понять «функції держави» та «контрольно-наглядові повноваження», проблема становлення та розвитку наглядової функції держави як самостійної державної діяльності так і не знайшла свого детального дослідження.

Поняття «функція» є дуже широким. Даний термін широко застосовується в багатьох галузях знань, зокрема у філософії, лінгвістиці, соціології, математичних науках, юриспруденції тощо. В Україні вчення про сутність і зміст